

УДК 349.41

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

О.А. Мамалюк, к.е.н.

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуті напрями удосконалення земельного законодавства, побудованого на державній екологічній політиці України та на стратегічному курсі держави.

НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ

О.А. Мамалюк, к.э.н.

Николаевский государственный аграрный университет

В статье рассмотрены направления усовершенствования земельного законодательства, построенного на экологической политике Украины и на стратегическом курсе государства.

DIRECTIONS OF PERFECTING OF THE LANDED THE LAGISLATION OF UKRAINE

О.А. Mamaluuk

The article deals with the directions of perfecting of the landed legislation, built on the public ecological policy of Ukraine and on the strategic course of the state.

Постановка проблеми. За рахунок повного використання агроекологічного потенціалу земельного фонду Україна має реальні можливості стати „центром тяжіння продовольчого кошика світу”. Маючи в своєму розпорядженні величезні земельні ресурси, наша держава немає права не використовувати їх потенціал. Проте, цієї мети можна досягти завдяки розробці і розвитку аграрно - земельної політики. Цій науковій проблемі значну увагу приділяють такі провідні вчені і фахівці як А.М. Третяк, В.М. Другак, І. Осадча, А. Мартин, М. Євдокимов, В.М. Русан, О. Кравченко, М. Гребенюк та інші. Але в умовах трансформації земельних та фінансово – кредитних відносин багато аспектів цієї проблеми вимагають поглиблених досліджень з

метою забезпечення екологічного збалансованого функціонування сільського господарства та ефективного використання землі.

Метою статті є висвітлення напрямів удосконалення земельного законодавства нашої держави.

Виклад основного матеріалу. За нашими дослідженнями в Україні сформовано потужну нормативно-законодавчу базу в галузі землекористування. Проте, на жаль, лише за кількісними показниками, але не за якісними характеристиками.

Так, потребують запровадження механізму відповідної правової реалізації норми таких законів, як: «Про охорону земель», «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19.06.2003р., оскільки на сьогодні в Україні, на жаль, не створена комплексна система правових та організаційних заходів щодо впровадження земельної реформи, збереження та забезпечення раціонального використання земельних ресурсів, належна організація землеустрою та відсутній єдиний державний земельний кадастр як система інформації та документації, яка повинна стати базою стосовно реєстрації прав власності на земельні ділянки та обігу земель сільськогосподарського призначення. Також має бути запроваджена автоматизована інформаційна кадастрова система відповідно до проекту закону «Про державний земельний кадастр», яка повинна слугувати базою реєстрації прав власності, оскільки, маючи таку систему, держава може гарантувати право власності на земельні ділянки, що є одним із елементів створення привабливого інвестиційного клімату, іпотеки землі, розвитку ринку земель тощо [1].

Жоден із чинних нормативно-правових актів, що регулюють землекористування в Україні, не визначає в повній мірі економічного механізму раціонального сільськогосподарського землекористування. Окремі його складові регулюють різні закони та підзаконні акти переважно у вигляді загальних положень. На нашу думку, існує реальна необхідність

створення відповідного нормативного документу, який би чітко визначав нормативи плати за використання природних ресурсів, механізми стимулювання підприємств до ведення ресурсоощадливого господарювання, яке включатиме пільгове кредитування сільгоспідприємств, що впроваджують землеохоронні й природо відтворювальні заходи; надання державних субсидій на освоєння новітніх еколого безпечних технологій; застосування штрафних санкцій за погіршення довкілля.

Необхідно прискорити розгляд поданих Держкомземом таких законопроектів:

- «Концепція вдосконалення земельних відносин на 2006-2015 роки»;
- «Про внесення змін до Земельного кодексу України (щодо удосконалення управління землями державної власності)»;
- «Про відчуження земельних ділянок права приватної власності для суспільних потреб»;
- «Про державну інвентаризацію земель»;
- «Про зонування земель»;
- «Про ренту»;
- «Про розвиток сільських територій».

Серед найбільш актуальних і невідкладних завдань, визначених Указом Президента України, є прийняття Законів України «Про державний земельний кадастр» (№ 5394), «Про ринок земель» (№ 2006-1), які прийняті Верховною Радою України за основу і готуються до другого читання, та проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів України щодо відповідальності за самовільне захоплення земельної ділянки» (№1028 від 31.05.06), а також запропоновані Кабінетом Міністрів України законопроекти «Про внесення змін до статті 18 Закону України «Про оцінку земель» (№1019 від 30.05.06) та «Про внесення змін до статті 176 Земельного кодексу України» (№1020 від 30.05.06) [2].

Сформоване під тягарем економічної кризи земельне законодавство, потребує глибокого науково обґрунтованого переосмислення, побудованого на державній екологічній політиці України та на стратегічному курсі держави, що був визначений в Посланні Президента України до Верховної Ради України «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки». Адже екологічна політика України може бути лише тоді ефективною, коли вона формуватиметься із систем розгалужених досконалих екополітик (лісової, земельної, водної, атмосферної та ін.), що охоплюють всі компоненти довкілля, в результаті чого будуть досягнуті основні пріоритети національної екологічної стратегії – екологізація усіх сфер життєдіяльності населення.

У зв'язку з цим справедливим буде, якщо формування земельного законодавства буде проводитись у взаємозв'язку із розроблюваним Екологічним кодексом України, з формуванням Національного екологічного фонду, системи екологічного аудиту і страхування, державного екологічного моніторингу України тощо. Це дозволить розв'язати питання структури земельного права в Україні, оскільки існуючі законодавчі положення розпорошені серед багатьох інших законодавчих актів і нормативних документів і більшість з яких виконує функції рекомендаційного характеру. При цьому потрібно враховувати такі головні правові інститути:

- право власності на землю;
- право на користування землею;
- державне регулювання земельних відносин та управління в галузі використання та охорони земель;
- правове регулювання використання земель;
- передача та придбання земельних ділянок у власність;
- надання земельних ділянок у користування;
- вилучення та викуп земель;

- правова охорона земель;
- відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам;
- контроль та моніторинг;
- державний земельний кадастр;
- землеустрій;
- відповідальність за порушення земельного законодавства та ін [3].

Висновки. Стратегія розвитку аграрно - земельної політики України повинна бути терміново кардинально переглянута. Напрями удосконалення земельного законодавства повинні бути гнучкими і своєчасно реагувати на будь – які виклики, а нові закони мають бути прямої дії з конкретними економічними механізмами ефективної реалізації у рамках «Загальнодержавної програми використання і охорони земель» та «Державної програми розвитку земельних відносин до 2015 року». Це завдання непросте, проте життєво важливе для держави та її селянства.

Література

1. Гребенюк М. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення: проблеми, перспективи, зарубіжний досвід / М. Гребенюк // Право України. — 2007. — № 9. — С. 41— 45.
2. Євдокимов М. Земельна політика держави: основні проблеми та напрями її формування / М. Євдокимов, О. Кравченко // Землепорядний вісник. — 2006. — № 2. — С. 37— 42.
3. Горlachук В.В. Земельний менеджмент: Навчальний посібник / В.В. Горlachук, І.М. Песчанська, В.А. Скороходов. — К.: ВД «Професіонал», 2006. — 192 с.
4. Третьяк А. Стратегія аграрно – земельної політики України в умовах сучасної світової продовольчої кризи / Антон Третьяк, Валентина Другак, Ірина Осадча // Землепорядний вісник. — 2008. — № 5. — С. 4—15.